

2010-2018: Ελλάδα αποκλίνουσα, απογοητευμένη και με βαριά τραυματισμένους θεσμούς

A woman gazing at the sea, on the waterfront of Thessaloniki. November 2013. / Μια γυναίκα αγναντεύει την θάλασσα στην παραλία της Θεσσαλονίκης. Νοέμβριος 2013.

Του δρ. Κωνσταντίνου Δ. Γεώργια, κοινωνιολόγου από το Άρδην τ. 112, που κυκλοφορεί με αφιέρωμα: «2010-2018 Η Ελλάδα της παρακμής».

Το Eurofound δημοσίευσε την τετραετή «Έρευνα για την ποιότητα της ζωής στην Ευρώπη». Η δημοσίευσή της έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί είναι η πρώτη, μετά το 2011, μεγάλη έρευνα αποτύπωσης του πώς βιώνουν οι Ευρωπαίοι την πραγματικότητα μετά τη μεγάλη κρίση.

Οι ευρωπαϊκές τάσεις

Σε αντίθεση με αυτά που καλλιεργούνται στον Τύπο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήδη από το 2013, τόσο η οικονομική όσο και η κοινωνική κατάσταση βελτιώνονται. Συνέπεια αυτού, βέβαια, είναι να διαμορφώνεται μια αντίστοιχη διάθεση και στον πληθυσμό.

Έτσι, τα στοιχεία της έρευνας δείχνουν ότι στην Ευρώπη καταγράφεται αύξηση των επιπέδων αισιοδοξίας, ενώ σε υψηλά επίπεδα παραμένει και η ικανοποίηση από τη ζωή και το βιοτικό επίπεδο. Επιπλέον, συνέπεια της σταθερής οικονομικής ανάκαμψης που λαμβάνει χώρα μετά το 2013 είναι και το γεγονός ότι περισσότεροι πολίτες αναφέρουν πλέον ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν τις καθημερινές τους ανάγκες, καθώς και ότι τα αισθήματα κοινωνικού

αποκλεισμού παρουσιάζονται μειωμένα.

Παράλληλα αυξάνεται ο δείκτης εμπιστοσύνης στους κρατικούς οργανισμούς, αλλά και προς τους συνανθρώπους, γεγονός που χαρακτηρίζει και τους νέους. Επιπλέον, αξιοπρόσεκτη είναι η αύξηση της δραστηριοποίησης και συμμετοχής σε κοινωνικές και κοινοτικές οργανώσεις.

Σε μια σειρά από δείκτες, η πρόοδος στην ποιότητα ζωής έχει πλέον φθάσει τα προ της κρίσης επίπεδα.

Μια Ελλάδα δύσθυμη, δύσπιστη, φοβισμένη και απογοητευμένη

Τελείως διαφορετική είναι η εικόνα αναφορικά με τα αποτελέσματα στην περίπτωση της χώρας μας, με την Ελλάδα να αποκλίνει τελείως από τις ευρωπαϊκές τάσεις. Τα κυρίαρχα συναισθήματα που αναδύονται από την έρευνα είναι η κατάθλιψη, η απαισιοδοξία, ο φόβος και η δυσπιστία.

Δυστυχώς, η χώρα μας κατέχει μια από τις χειρότερες θέσεις στην ευρωπαϊκή ήπειρο στον δείκτη «Ευτυχία και ικανοποίηση από τη ζωή».

Εκεί η Ελλάδα, για πρώτη φορά, κατέχει τη χειρότερη θέση, κατορθώνοντας να εκτοπίσει τη Βουλγαρία από αυτήν – η Βουλγαρία κατείχε την τελευταία θέση στην έρευνα του 2011. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι οι Έλληνες είναι μακράν οι πιο δυστυχείς, ακόμα και από τους Τούρκους! Μάλιστα, στις μέσες ηλικίες τα ποσοστά στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερος καταθλιπτικά. Αντιστρόφως, οι Έλληνες έχουν τα χαμηλότερα ποσοστά αισιοδοξίας για το μέλλον των παιδιών τους. Εδώ ο δείκτης για την Ελλάδα είναι στο 25%, όταν ο αντίστοιχος στη Σουηδία είναι 83%!

Επιπλέον, η Ελλάδα φαίνεται να παρουσιάζει ομοιότητες με Ιταλία και Ισπανία, χώρες στις οποίες παρατηρήθηκε επίσης μείωση της ικανοποίησης. Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι σε επίπεδο διακυβέρνησης, οι χώρες αυτές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα. Επίσης, στο δείκτη «Δυσκολία να αντιμετωπίσω τις ανάγκες μου με τα μέσα που διαθέτω», χειροτέρευση έδειξαν τη συγκεκριμένη περίοδο οι ίδιες χώρες, με την προσθήκη της Ουγγαρίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι οι πολίτες των χωρών που βρίσκονταν υψηλότερα στον δείκτη «Ευτυχισμένη ζωή» είναι αυτοί που πηγαίνουν συχνότερα στην εκκλησία –πέραν των γάμων, κηδειών και βαπτίσεων. Γεγονός που δείχνει ότι η κυριαρχία του αντεθνικού και αντιχριστιανικού λόγου, στη δεξιά και αριστερή εκδοχή του, υπονομεύει δραματικά τις επιδόσεις της όποιας χώρας. Στον προαναφερθέντα δείκτη τις καλύτερες θέσεις κατέχουν η Σουηδία, το Λουξεμβούργο και η Φινλανδία. Στον αντίποδα, τις χειρότερες επιδόσεις κατέχουν τρεις βαλκανικές χώρες: Η Ελλάδα (που κατέχει τη χειρότερη θέση), η Κροατία και η Βουλγαρία.

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της φροντίδας και της εναρμόνισης επαγγελματικού και οικογενειακού βίου. Δεν αποτελεί και εδώ έκπληξη ότι οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα απάντησαν ότι είναι πολύ δύσκολη η εναρμόνιση κατά 22%, το μεγαλύτερο με διαφορά ποσοστό από κάθε άλλη χώρα. Μας ακολουθεί η Κύπρος με 18%, Ρουμανία με 13%. Παρ' όλα αυτά, η χώρα μας εξακολουθεί την αποτυχημένη πολιτική της επιδοματικής πολιτικής αντί της οικοδόμησης κοινωνικών υπηρεσιών.

Επιπλέον, χειροτέρευση παρουσιάζουν και οι δείκτες ασφάλειας. Οι Έλληνες αισθάνονται φοβισμένοι τόσο όταν κυκλοφορούν στους δρόμους όσο και μέσα στα ίδια τα σπίτια τους. Έτσι, στη Λετονία, τη Βουλγαρία την Ελλάδα και τη Λιθουανία οι άνθρωποι φοβούνται περισσότερο να περπατήσουν στους δρόμους –και εδώ εννοούνται οι δρόμοι της γειτονιάς τους, ενώ στο ερώτημα της ανασφάλειας όταν βρίσκονται βράδυ μόνοι στο σπίτι, οι Έλληνες υπερακοντίζουν –πιθανόν και με τη βοήθεια του κου Τόσκα– όλους τους άλλους Ευρωπαίους σε φόβο!

Το επικίνδυνο έλλειμμα εμπιστοσύνης στους θεσμούς

Αναφορικά με το έλλειμμα εμπιστοσύνης σε θεσμούς, η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο στην Ελλάδα

θα έπρεπε, υπό κανονικές συνθήκες να ανησυχούν. Έτσι, η Ελλάδα είναι η χώρα με την μικρότερη εμπιστοσύνη στην κυβέρνησή της! Την ακολουθούν η Κροατία και η Σλοβενία. Οι τρεις πρώτες χώρες σε βαθμό εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση είναι η Φιλανδία, το Λουξεμβούργο και η Σουηδία.

Ο δεύτερος θεσμός που θα έπρεπε να ανησυχεί είναι το κοινοβούλιο. Έτσι στις χώρες με τη μεγαλύτερη δυσπιστία απέναντι στο κοινοβούλιο κορυφαία θέση κατέχει η Ελλάδα και την ακολουθούν η Βουλγαρία, η Σλοβενία και η Κροατία. Τη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο κοινοβούλιο τους δείχνουν οι πολίτες στην Φινλανδία, τη Σουηδία και τη Δανία. Στις τελευταίες θέσεις, μολονότι τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα από άποψη ποσοστών, βρίσκεται η Ελλάδα και αναφορικά με την εμπιστοσύνη προς τις δημοτικές αρχές (όπου «γλυτώνει» την τελευταία θέση λόγω Κροατίας), την δικαιοσύνη και την αστυνομία όπου κατέχει κάπως καλύτερες θέσεις, αλλά πάντα στις τέσσερις τελευταίες χώρες της Ευρώπης.

Συνεπώς, το έλλειμμα εμπιστοσύνης απέναντι στους θεσμούς στη χώρα μας είναι ιδιαίτερα έντονο, αγγίζοντας τα όρια της δυσπιστίας. Γεγονός βέβαια που δεν φαίνεται να απασχολεί ιδιαίτερα την κυβέρνηση (βλέπε και τις εξαιρετικά άστοχες και επικίνδυνες ενέργειες στον τομέα της δικαιοσύνης).

Το ζήτημα των κοινωνικών εντάσεων

Από τις πιο ενδιαφέρουσες παραμέτρους της έρευνας είναι η μέτρηση των κοινωνικών εντάσεων-πολώσεων που παρατηρούνται στο κοινωνικό επίπεδο. Εδώ, οι Έλληνες κατατάσσουν πρώτες τις εθνοτικές εντάσεις, που ακολουθούνται από τις θρησκευτικές. Οι άφρονες πολιτικές των ανοικτών συνόρων και της αποβλακωτικής πολυπολιτισμικότητας δρέπουν πλέον τους καρπούς τους. Ωστόσο, οι δείκτες αυτοί είναι οι μόνοι στους οποίους οι Έλληνες βρίσκονται στα ίδια επίπεδα με άλλους Ευρωπαίους.

Σε Ολλανδία, Γαλλία, Βέλγιο, Γερμανία, Αυστρία, Σουηδία, Λουξεμβούργο οι άνθρωποι θεωρούν ότι οι εντάσεις προκύπτουν από τις πολιτικές των ελίτ τους και ζητούν την καλλιέργεια πολιτικών εθνικής ταυτότητας.

Ακόμα πιο ενδιαφέρουσα είναι η υποχώρηση των εντάσεων μεταξύ πλούσιων και φτωχών, γεγονός που σε άλλες χώρες αντανακλά τις ενισχυμένες πολιτικές κοινωνικής προστασίας που έλαβαν χώρα εν μέσω κρίσης ενώ, στη χώρα μας, μάλλον αντανακλούν το γεγονός ότι η κυβερνητική πολιτική επιτίθεται αδιακρίτως στα εισοδήματα όλων των τάξεων –πλην συγκεκριμένων πελατειακών στρωμάτων.

Ίσως ο μόνος θεσμός που διαθέτει ακόμα στη χώρα την εμπιστοσύνη των πολιτών είναι η οικογένεια. Γεγονός που προκύπτει από σειρά ερωτημάτων. Για παράδειγμα, στο ερώτημα της έντασης μεταξύ των νέων και των ηλικιωμένων, στο ερώτημα της έντασης μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και στο ερώτημα της ικανοποίησης από την οικογενειακή ζωή, η Ελλάδα δεν βρίσκεται στις θέσεις με τις υψηλότερες εντάσεις, χωρίς ωστόσο να βρίσκεται και στις υψηλότερες θέσεις. Πάντως και εδώ υπάρχουν κάποια ρήγματα στη γνωστή εικόνα της οικογένειας, αφού στο ερώτημα του πόσο σημαντική είναι η συνεισφορά των παπούδων και γιαγιάδων στην ανατροφή των εγγονιών, η Ελλάδα δεν συγκαταλέγεται στις πρώτες έξι χώρες.

Η πρόταξη των ιδανικών για την ανασύνταξη των θεσμών

Η συνολική εικόνα για την Ελλάδα είναι αυτή ενός λαού απελπισμένου, σε βαριά κατάθλιψη, με έντονη δυσπιστία απέναντι σε κυβέρνηση και κοινοβούλιο. Επιπλέον, δείχνει έναν λαό όπου ο ατομικισμός –ο οποίος έντεχνα καλλιεργείται και από κυβερνητικούς κύκλους- φαίνεται να έχει εξαλείψει κάθε εμπιστοσύνη προς τους συμπολίτες του, καθώς τρέφει απόλυτη δυσπιστία στην ίδια την κοινωνία των πολιτών.

Το μόνο ίσως ελπιδοφόρο γεγονός είναι ότι, στο ζήτημα των εντάσεων μεταξύ πλούσιων και φτωχών, η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα μέσο επίπεδο. Συνεπώς, σε πεδίο οικονομίας, διατηρούνται ακόμα στοιχεία συνοχής που καλλιεργούν κάποιες ελπίδες. Το στοιχείο αυτό, μαζί με την καλλιέργεια της ταυτότητας, είναι δύο παράμετροι που μπορούν να καταστήσουν δυνατή μια νέα κοινωνική-πολιτική συμμαχία που να αντλεί υποστήριξη από ένα μεγάλο εύρος κοινωνικών στρωμάτων.

Για όσους πονάνε αυτήν τη χώρα και αγαπούν αυτόν τον λαό, η δουλειά που έχει να γίνει είναι επίπονη, επίμονη και μακροχρόνια. Και πάνω απ' όλα είναι απαραίτητη η δουλειά μυρμηγκιού για την αποκατάσταση της λειτουργίας των θεσμών και την καλλιέργεια της αλληλεγγύης και της εμπιστοσύνης. Μια τέτοια προοπτική δεν μπορεί παρά να βασίζεται στα ιδανικά της εθνικής ταυτότητας, της δημοκρατίας, της πατρίδας, της πίστης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικολογίας.

20.08.2018

Πηγή: [Αρδην - Ρήξη](#)